

SKF

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 29. oktobra 2009*

V zadevi C-29/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Regeringsrätten (Švedska) z odločbo z dne 17. januarja 2008, ki je prispela na Sodišče 25. januarja 2008, v postopku

Skatteverket

proti

AB SKF,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi P. Lindh, predsednica šestega senata v funkciji predsednika tretjega senata,
A. Rosas in U. Lõhmus (poročevalci), sodnika,

* Jezik postopka: švedščina.

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. decembra 2008,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Skatteverket B. Persson, zastopnica,

- za AB SKF R. Treutiger in O. Henkow, odvetnika,

- za švedsko vlado K. Petkovska in A. Engman, zastopnika,

- za nemško vlado M. Lumma in C. Blaschke, zastopnika,

- za vlado Združenega kraljestva Z. Bryanston-Cross, zastopnica, skupaj z I. Huttonom, barrister,

– za Komisijo Evropskih skupnosti J. Enegren in D. Triantafyllou, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 12. februarja 2009

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 2, 4, 13(B)(d), točka 5, in 17 Šeste direktive Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (UL L 145, str. 1), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 95/7/ES z dne 10. aprila 1995 (UL L 102, str. 18, v nadaljevanju: Šesta direktiva) in členov 2, 9, 135(1)(f) in 168 Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, str. 1).
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Skatteverket (davčna uprava) in družbo AB SKF (v nadaljevanju: SKF) v zvezi s predhodnim mnenjem, ki ga je na predlog SKF podal Skatterättsnämnden (odbor za davčno pravo) in ki se nanaša na odbitnost plačanega vstopnega davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV) za opravljanje storitev za družbo SKF v okviru odsvojitve delnic.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Člen 2, drugi odstavek, Prve direktive Sveta z dne 11. aprila 1967 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih (67/227/EGS) (UL 71, str. 1301) določa, da se „pri vsaki transakciji [DDV], izračunan na ceno blaga ali storitev po stopnji, ki je predpisana za to blago ali storitve, obračuna po odbitku zneska [DDV], ki je neposredno vključen v razne stroškovne komponente“.
- 4 Na podlagi člena 2, točka 1, Šeste direktive je dobava blaga ali storitev, ki jo davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države za plačilo, predmet DDV.
- 5 Člen 4 te direktive določa:

„1. ‚Davčni zavezanec‘ je vsaka oseba, ki kjerkoli neodvisno opravlja katero koli gospodarsko dejavnost iz odstavka 2, ne glede na namen ali rezultat te dejavnosti.

2. Gospodarske dejavnosti iz odstavka 1 obsegajo vse dejavnosti proizvajalcev, trgovcev in oseb, ki opravljajo storitve, vključno z rudarskimi in kmetijskimi dejavnostmi in dejavnostmi samostojnih poklicev. Za gospodarsko dejavnost se šteje tudi izkoriščanje premoženja v stvarih ali pravicah, ki je namenjeno trajnemu doseganju dohodka.

[...]“

6 Člen 5(8) Šeste direktive določa:

„Države članice lahko v primeru prenosa celotnih sredstev podjetja ali dela sredstev podjetja za plačilo ali brez plačila ali kot vložek v podjetje štejejo, da ni bila opravljena nobena dobava blaga in da se oseba, kateri je blago preneseno, obravnava kot naslednik prenosnika. [...]“

7 V skladu s členom 6(1), drugi pododstavek, prva alineja, navedene direktive lahko opravljanje storitev med drugim vključuje odstop premoženja v pravicah, ne glede na to, ali so te pravice ustanovljene z dokumentom ali ne.

8 Člen 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive določa, da države članice plačila DDV oprostijo „transakcije, vključno s posredovanjem, razen upravljanja in hrambe, z delnicami, deleži v družbah ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji [...]“.

9 Člen 17 navedene direktive, kakor je bil spremenjen s členom 28f, točka 1, te direktive, se nanaša na nastanek in obseg pravice do odbitka. V odstavkih 1 in 2 je določeno:

„1. Pravica do odbitka nastane v trenutku, ko nastane obveznost za obračun odbitnega davka.

2. Dokler se blago in storitve uporabljajo za namene njegovih obdavčljivih transakcij, je davčni zavezanec upravičen odbiti davek, ki ga je dolžan plačati:

- a) [DDV], ki ga je dolžan ali ga je plačal na ozemlju države za blago ali storitve, ki mu jih je, ali mu jih bo opravil drug davčni zavezanec;

[...]“

- 10 Direktiva 2006/112 je bila z učinkom od 1. januarja 2007 razveljavljena in nadomeščena z obstoječo zakonodajo Skupnosti s področja DDV, med drugim s Šesto direktivo. V skladu z uvodnima izjavama 1 in 3 Direktive 2006/112 je bilo treba zaradi jasne in racionalne predstavitve veljavnih določb v preoblikovani strukturi in besedilu preoblikovati Šesto direktivo, načeloma brez bistvenih sprememb.

- 11 Člen 2 te Direktive določa:

„1. Predmet DDV so naslednje transakcije:

- a) dobave blaga, ki jih davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države članice za plačilo;

[...]

- c) storitve, ki jih davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države članice za plačilo;

[...]“

12 Člen 9(1) navedene direktive določa:

„Davčni zavezanec‘ je vsaka oseba, ki kjerkoli neodvisno opravlja kakršno koli ekonomsko dejavnost, ne glede na namen ali rezultat te dejavnosti.

„Ekonomska dejavnost‘ je vsaka dejavnost proizvajalcev, trgovcev ali oseb, ki opravljajo storitve, vključno z rudarskimi in kmetijskimi dejavnostmi ter dejavnostmi samostojnih poklicev. Za ekonomsko dejavnost se šteje predvsem izkoriščanje premoženja v stvareh ali pravicah, ki je namenjeno trajnemu doseganju dohodka.“

13 Člen 19, prvi odstavek, Direktive 2006/112 je enak prvemu stavku člena 5(8) Šeste direktive.

14 Na podlagi člena 25(a) Direktive 2006/112 opravljanje storitev lahko med drugim vključuje odstop premoženja v pravicah, ne glede na to, ali so te pravice ustanovljene z dokumentom ali ne.

15 V skladu s členom 135(1)(f) navedene direktive države članice oprostijo „transakcije, vključno s posredovanjem, razen upravljanja in hrambe, z delnicami, deleži v družbah ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji, razen dokumentov, ki ustanovljajo lastništvo na blagu, in pravic ali vrednostnih papirjev iz člena 15(2)“.

16 Člen 168 Direktive 2006/112 določa:

„Dokler se blago in storitve uporabljajo za namene njegovih obdavčenih transakcij, ima davčni zavezanec v državi članici, v kateri opravlja te transakcije, pravico, da odbije od zneska DDV, ki ga je dolžan plačati, naslednje zneske:

a) DDV, ki ga je dolžan ali ga je plačal v tej državi članici za blago ali storitve, ki mu jih je ali mu jih bo opravil drug davčni zavezanec;

[...]“

Nacionalna ureditev

- 17 V poglavju 1, člen 1, zakona št. 200 o DDV (Mervärdesskattelagen (1994:200)) z dne 30. marca 1994 je določeno, da se DDV plača v državno blagajno za obdavčljive dobave blaga ali storitve, ki se opravljajo na švedskem ozemlju v okviru poklicne dejavnosti.
- 18 V poglavju 3, člen 9, tega zakona je določeno, da se med drugim oprostijo transakcije s prenosljivimi vrednostnimi papirji, kot so posredovanje pri dobavi in trgovanju z delnicami, drugimi deleži in terjatvami, ne glede na to, ali so ustanovljeni z dokumentom ali ne, ter upravljanje investicijskih skladov.
- 19 V poglavju 8, člen 3, navedenega zakona je določeno, da je davčni zavezanec upravičen do odbitka vstopnega DDV, ki ga je plačal pri nakupu ali uvozu blaga ali storitev, če se uporabijo za potrebe njegove gospodarske dejavnosti.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 20 SKF, delniška družba, je matična družba industrijske skupine, ki dejavnosti opravlja v številnih državah. Dejavno sodeluje pri upravljanju svojih hčerinskih družb in zanje za plačilo opravlja storitve, kot so vodenje, upravljanje in trgovinska politika. Družba SKF je zavezana za plačilo DDV na te storitve, ki se zaračunajo hčerinskim družbam.
- 21 Družba SKF namerava prestrukturirati svojo skupino in v tem okviru prodati dejavnost ene od hčerinskih družb, ki je v njeni stoddostni lasti (v nadaljevanju: hčerinska družba), z odsvojitvijo vseh njenih delnic. Poleg tega bo odsvojila 26,5-odstotni delež

v drugi družbi, ki je bila nekoč v njeni stoddstotni lasti (v nadaljevanju: nadzorovana družba) in za katero je kot matična družba opravljala storitve, ki so predmet DDV. Namen teh odsvojitvev je zbrati sredstva za financiranje drugih dejavnosti skupine. Za izvedbo teh odsvojitvev namerava družba SKF uporabiti storitve s področja vrednotenja vrednostnih papirjev, pomoči pri pogajanjih in specializiranega pravnega svetovanja za pisanje pogodb. Te storitve bodo predmet DDV.

22 Za pojasnitev davčnih posledic zadevnih odsvojitvev je SKF pri Skatterättsnämnden vložila predlog za predhodno mnenje glede odbitnosti plačanega vstopnega DDV za storitve, opravljene na podlagi odsvojitve delnic hčerinske in nadzorovane družbe.

23 Skatterättsnämnden je v predhodnem mnenju z dne 12. januarja 2007 ugotovil, da ima družba SKF v obeh primerih pravico do odbitka plačanega vstopnega DDV za te storitve. Menil je, da so storitve, ki jih je družba SKF opravila za hčerinsko in nadzorovano družbo, del gospodarske dejavnosti in da je bil DDV, s katerim so bili obdavčeni stroški, nastali pri prevzemu teh družb, lahko odbiten. Prav tako bi moral biti odbiten DDV, s katerim so bili obdavčeni stroški, nastali ob prenehanju te dejavnosti. Dejstvo, da se je dejavnost v korist nadzorovane družbe ukinjala postopoma, naj ne bi v ničemer spremenilo te presoje.

24 Skatteverket je pri predložitvenem sodišču vložila tožbo zoper to mnenje in predlagala, naj DDV, plačan za opravljene storitve, ne bo odbiten. Družba SKF pa je predlagala, naj se potrdi predhodno mnenje Skatterättsnämnden.

25 V teh okoliščinah je Regeringsrätten prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člena 2 in 4 Šeste direktive [...] ter člena 2 in 9 Direktive 2006/112/ES razlagati tako, da gre za transakcijo, ki je predmet DDV, če davčni zavezanec, ki je za plačilo [DDV] zavezan zaradi opravljanja storitev za hčerinsko družbo, odsvoji delnice te hčerinske družbe?

2. Če se pri odgovoru na prvo vprašanje ugotovi, da odsvojitev pomeni obdavčljivo transakcijo, ali velja zanjo oprostitev za transakcije z delnicami iz člena 13(B)(d), točka 5, [Šeste] direktive [...] in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112?

3. Ali je mogoče ne glede na odgovor na prvi dve vprašanji pravico do odbitka tako kot za splošne stroške priznati tudi za stroške, ki so nastali zaradi odsvojitev?

4. Ali je za odgovor na ta vprašanja pomembno, če odsvojitev delnic hčerinske družbe poteka v več fazah?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 26 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člena 2(1) in 4(1) in (2) Šeste direktive ter člena 2(1) in 9(1) Direktive 2006/112 razlagati tako, da gre za gospodarsko dejavnost, ki spada na področje uporabe navedenih direktiv, če matična družba odsvoji vse delnice hčerinske družbe, ki je v njeni stoddstotni lasti, in preostali delež v nadzorovani družbi, ki je bila nekoč v njeni stoddstotni lasti, za kateri je opravljala storitve, ki so predmet DDV.
- 27 Najprej je treba opozoriti, da je iz člena 2 Šeste direktive in člena 2(1) Direktive 2006/112, ki opredeljujeta področje uporabe DDV, razvidno, da so v državi članici predmet tega davka samo gospodarske dejavnosti. V skladu s členom 4(1) Šeste direktive in členom 9 Direktive 2006/112 je davčni zavezanec vsakdo, ki neodvisno opravlja eno od teh gospodarskih dejavnosti. Pojem gospodarska dejavnost, opredeljen v členu 4(2) Šeste direktive, obsega vse dejavnosti proizvajalcev, trgovcev in oseb, ki opravljajo storitve, in zlasti izkoriščanje premoženja v stvareh ali pravicah, ki je namenjeno trajnemu doseganju dohodka.
- 28 V skladu z ustaljeno sodno prakso zgolj pridobitev, obdržanje in prodaja delnic sami po sebi še ne pomenijo gospodarskih dejavnosti v smislu Šeste direktive (glej zlasti sodbi z dne 29. aprila 2004 v zadevi EDM, C-77/01, Recueil, str. I-4295, točka 59, in z dne 8. februarja 2007 v zadevi Investrand, C-435/05, ZOdl., str. I-1315, točka 25 in navedena sodna praksa). Te transakcije namreč ne zajemajo izkoriščanja premoženja, ki je namenjeno trajnemu doseganju dohodka, saj je edino plačilo za te transakcije morebitni dobiček pri prodaji teh delnic (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo EDM, točka 58).

- 29 Sodišče je pojasnilo, da na področje uporabe DDV spadajo samo plačila, ki pomenijo protidajatev za transakcijo ali gospodarsko dejavnost, in da to ne velja za plačila, nastala le zaradi lastništva premoženja, kot je to pri dividendah ali drugih donosih delnic (glej v tem smislu sodbi z dne 22. junija 1993 v zadevi Sofitam, C-333/91, Recueil, str. I-3513, točka 13, in z dne 6. februarja 1997 v zadevi Harnas & Helm, C-80/95, Recueil, str. I-745, točka 15, ter zgoraj navedeno sodbo EDM, točka 49).
- 30 Vendar pa je presodilo, da je drugače, kadar poleg finančne udeležbe v drugem podjetju pride tudi do posrednega ali neposrednega sodelovanja pri upravljanju družbe, v kateri so bili deleži pridobljeni, brez poseganja v pravice, ki jih ima izdajatelj delnic kot delničar ali družbenik (glej sodbi z dne 20. junija 1991 v zadevi Polysar Investments Netherlands, C-60/90, Recueil, str. I-3111, točka 14, in z dne 14. novembra 2000 v zadevi Floridienne in Berginvest, C-142/99, Recueil, str. I-9567, točka 18; sklep z dne 12. julija 2001 v zadevi Welthgrove, C-102/00, Recueil, str. I-5679, točka 15, in sodbo z dne 27. septembra 2001 v zadevi Cibo Participations, C-16/00, Recueil, str. I-6663, točka 20), če to sodelovanje zajema izvajanje transakcij, ki so predmet DDV v skladu s členom 2 Šeste direktive, kot so upravne, računovodske in računalniške storitve (zgoraj navedeni sodba Floridienne in Berginvest, točka 19; sklep Welthgrove, točka 16, in sodba Cibo Participations, točka 21, ter sodba z dne 26. junija 2003 v zadevi MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, C-305/01, Recueil, str. I-6729, točka 46).
- 31 Poleg tega je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da transakcije v zvezi z delnicami ali deleži družbe spadajo na področje uporabe DDV, če so opravljene v okviru gospodarske dejavnosti trgovanja z vrednostnimi papirji zaradi posrednega ali neposrednega sodelovanja pri upravljanju družb, v katerih so bili deleži pridobljeni, ali so neposredna, trajna in nujna razširitev obdavčljive dejavnosti (glej zlasti sodbo z dne 20. junija 1996 v zadevi Wellcome Trust, C-155/94, Recueil, str. I-3013, točka 35, in zgoraj navedeno sodbo Harnas & Helm, točka 16 in navedena sodna praksa).
- 32 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da je družba SKF kot matična družba industrijske skupine sodelovala pri upravljanju hčerinske in nadzorovane družbe, saj je zanj za plačilo opravljala več upravnih, računovodskih in trgovinskih storitev, za katere je bila zavezana za plačilo DDV.

33 Družba SKF po odsvojitvi vseh delnic hčerinske in nadzorovane družbe ni več imela deležev v teh družbah. Navedeno odsvojitvev, ki jo je matična družba izvedla zaradi prestrukturiranja skupine družb, je mogoče šteti za transakcijo, katere predmet je trajno doseganje dohodka iz dejavnosti, ki presegajo okvir zgolj prodaje delnic (glej v tem smislu sodbo z dne 26. maja 2005 v zadevi Kretztechnik, C-465/03, ZOdl. str. I-4357, točka 20 in navedena sodna praksa). Ta transakcija pomeni neposredno vez z organizacijo dejavnosti, ki jo opravlja skupina in je tako neposredna, trajna in nujna razširitev obdavčljive dejavnosti davčnega zavezanca v smislu sodne prakse, navedene v točki 31 te sodbe. Ta transakcija zato spada na področje uporabe DDV.

34 Kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 34 sklepnih predlogov, je ta trditev poleg tega v skladu z načeloma enakega obravnavanja in davčne nevtralnosti, ki zahtevata, naj se presoje v zvezi s priznavanjem gospodarske narave za pridobitve deležev, ki jih spremlja sodelovanje matične družbe pri upravljanju hčerinskih in nadzorovanih družb, razširijo na odsvojitve deležev, s katerimi se tako sodelovanje pri upravljanju konča (glej po analogiji zgoraj navedeni sodbi Wellcome Trust, točka 33, in Kretztechnik, točka 19).

35 Komisija Evropskih skupnosti v zvezi z naravo zadevne transakcije trdi, da bi jo bilo treba enačiti s prenosom celotnih sredstev podjetja ali dela sredstev podjetja v smislu člena 5(8) Šeste direktive, ki ga je treba kot dobavo blaga šteti za gospodarsko dejavnost. Po mnenju Komisije sta prodaja vseh sredstev družbe in prodaja vseh njenih delnic s funkcionalnega vidika enakovredni.

36 V zvezi s tem je treba poudariti, da člen 5(8) Šeste direktive kakor člen 19, prvi odstavek, Direktive 2006/112 v prvem stavku določa, da lahko države članice ob prenosu celotnih sredstev podjetja ali dela sredstev podjetja štejejo, da ni bila opravljena nobena dobava blaga in da se prejemnik obravnava kot naslednik prenosnika. Iz tega je razvidno, da če je država članica izkoristila to možnost, se prenos celotnih sredstev podjetja ali dela sredstev podjetja ne šteje za dobavo blaga v smislu Šeste direktive. V skladu s členom 2 te direktive torej tak prenos ni predmet DDV (glej sodbi z dne 22. februarja 2001

v zadevi *Abbey National*, C-408/98, Recueil, str. I-1361, točka 30, in z dne 27. novembra 2003 v zadevi *Zita Modes*, C-497/01, Recueil, str. I-14393, točka 29).

- 37 Poleg tega je Sodišče pojem „prenos [...] celotnih sredstev podjetja ali dela sredstev podjetja“ razložilo v smislu, da zajema prenos poslovanja ali samostojnega dela podjetja, vključno s premoženjem v stvareh, in glede na okoliščine zadeve, v pravicah, ki skupaj tvorijo podjetje ali del podjetja, ki lahko opravlja samostojno gospodarsko dejavnost, vendar ne zajema preprostega prenosa sredstev podjetja, kot je prodaja zalog proizvodov (glej zgoraj navedeno sodbo *Zita Modes*, točka 40).
- 38 V obravnavani zadevi na podlagi spisa, ki je bil predložen Sodišču ni mogoče ugotoviti, ali je bil rezultat prodaje delnic hčerinske družbe in nadzorovane družbe prenos sredstev zadevnih podjetij v celoti ali le dela sredstev. Družba SKF je poleg tega na obravnavi poudarila, da možnost uporabe člena 5(8) Šeste direktive v obravnavani zadevi ni bila obravnavana niti pred predložitvenim sodiščem.
- 39 V takem primeru je treba opozoriti, da mora Sodišče v okviru delitve pristojnosti med sodišči Skupnosti in nacionalnimi sodišči upoštevati tak dejanski in pravni okvir, v katerega so umeščena vprašanja za predhodno odločanje, kakršen je opredeljen v predložitveni odločbi (glej zlasti sodbe z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah *Orfanopoulos in Oliveri*, C-482/01 in C-493/01, Recueil, str. I-5257, točka 42; z dne 18. decembra 2007 v zadevi *Laval un Partneri*, C-341/05, ZOdl., str. I-11767, točka 47, in z dne 14. februarja 2008 v zadevi *Dynamic Medien*, C-244/06, ZOdl., str. I-505, točka 19).
- 40 Vsekakor pa je treba opozoriti – tudi če bi bilo mogoče člen 5(8) Šeste direktive ali člen 19, prvi odstavek, Direktive 2006/112 uporabiti za transakcijo, kot je obravnavana v postopku v glavni stvari, kar mora preveriti predložitveno sodišče – da sta družba SKF in švedska vlada na obravnavi navedli, da se je Kraljevina Švedska odločila za možnost iz teh določb, da šteje, da prenos celotnih sredstev podjetja ne spada na področje uporabe

Šeste direktive. V tem primeru prenos delnic, ki vodi do prenosa celotnih sredstev podjetja, ne pomeni gospodarske dejavnosti, ki je predmet DDV.

- 41 Iz navedenega je razvidno, da je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 2(1) in 4(1) in (2) Šeste direktive ter člena 2(1) in 9(1) Direktive 2006/112 razlagati tako, da gre za gospodarsko dejavnost, ki spada na področje uporabe navedenih direktiv, če matična družba odsvoji vse delnice hčerinske družbe, ki je v njeni stoo odstotni lasti, ter preostali delež v nadzorovani družbi, ki je bila nekoč v njeni stoo odstotni lasti, za kateri je opravljala storitve, ki so predmet DDV. Vendar ker je ta odsvojitve delnic primerljiva s popolnim ali delnim prenosom podjetja v smislu člena 5(8) Šeste direktive ali člena 19, prvi odstavek, Direktive 2006/112 in če je zadevna država članica izbrala možnost iz teh določb, ta transakcija ne pomeni gospodarske dejavnosti, ki bi bila predmet DDV.

Drugo vprašanje

- 42 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali mora biti odsvojitve delnic, kot je ta v postopku v glavni stvari, če spada na področje uporabe DDV, oproščena njegovega plačila na podlagi člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112.
- 43 Švedska in nemška vlada menita, da je vsaka prodaja delnic, ki pomeni gospodarsko dejavnost, na podlagi navedenih določb oproščena DDV.

- 44 Komisija nasprotno meni, da se oprostitev iz člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112 nanaša zgolj na transakcije, opravljene v okviru gospodarske dejavnosti trgovanja z vrednostnimi papirji. Vendar bi bilo treba zadevno transakcijo šteti za strateško prerazporejanje sredstev matične družbe za zbiranje sredstev za financiranje drugih dejavnosti skupine. Po mnenju Komisije ta transakcija ni del običajne trgovinske dejavnosti te družbe in zanjo ne velja oprostitev iz zgoraj navedenih določb.
- 45 Poudariti je treba, da države članice na podlagi člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112 plačila DDV oprostijo „transakcije, vključno s posredovanjem, razen upravljanja in hrambe, z delnicami, deleži v družbah ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji [...]“.
- 46 Čeprav ni dvoma, da se izrazi, ki so bili uporabljeni za opis oprostitev, določenih v členu 13 Šeste direktive, razlagajo ozko glede na to, da te oprostitve pomenijo izjeme od splošnega načela, po katerem se DDV plačuje za vsako storitev, ki jo davčni zavezanec opravi za plačilo (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, točka 63, in sodbo z dne 19. aprila 2007 v zadevi Velvet & Steel Immobilien, C-455/05, ZOdl., str. I-3225, točka 14), ostane dejstvo, da bi razlaga, ki jo predlaga Komisija, omejila zadevno oprostitev tako, da tega zadevno besedilo ne bi podpiralo. Izraz „transakcije [...] z delnicami“, določen v členu 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive in členu 135(1)(f) Direktive 2006/112, je namreč dovolj širok, da ni omejen na poklicno trgovanje z vrednostnimi papirji.
- 47 Če bi se sprejela razlaga Komisije, bi bile v bistvu enake transakcije v okviru plačila DDV obravnavane različno, glede na to, ali so ali niso del navadnih in običajnih dejavnosti davčnega zavezanca. Tako obravnavanje bi bilo v nasprotju s cilji sistema DDV zagotoviti pravno varnost in olajšati ukrepe, povezane z uporabo davka, tako da se

upošteva, razen izjemoma, objektivnost zadevne transakcije (glej v tem smislu sodbo z dne 6. aprila 1995 v zadevi BLP Group, C-4/94, Recueil, str. I-983, točka 24).

48 Sodišče je glede obsega navedene oprostitve ugotovilo, da se transakcije z delnicami in drugimi vrednostnimi papirji opravljajo na trgu vrednostnih papirjev in da trgovanje z vrednostnimi papirji zajema dejanja, ki spremenijo pravni in finančni položaj med strankami (glej v tem smislu sodbo z dne 5. junija 1997 v zadevi SDC, C-2/95, Recueil, str. I-3017, točki 72 in 73). Izraz „transakcije [...] z [...] vrednostnimi papirji“ v smislu člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive zato zajema transakcije, ki lahko ustvarijo, spremenijo ali na podlagi katerih lahko ugasnejo pravice in obveznosti strank v zvezi z vrednostnimi papirji (sodba z dne 13. decembra 2001 v zadevi CSC Financial Services, C-235/00, Recueil, str. I-10237, točka 33).

49 Iz tega je razvidno, da upravne, materialne in tehnične storitve ter finančno informiranje, ki ne spreminjajo pravnega in finančnega položaja med strankami, niso zajeti z oprostitvijo iz člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive (glej zgoraj navedeni sodbi SDC, točka 66, in CSC Financial Services, točki 28 in 30).

50 Nasprotno pa je treba ugotoviti, da se s prodajo delnic spremeni pravni in finančni položaj strank, udeleženih pri transakciji. Ta transakcija je torej zajeta – saj spada na področje uporabe DDV – z oprostitvijo iz člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112.

51 To razlago potrjuje ustaljena sodna praksa Sodišča, v skladu s katero spadajo na področje uporabe Šeste direktive – vendar so med drugim oproščene DDV v skladu s členom 13(B)(d), točka 5, te direktive – transakcije z delnicami, deleži v družbah ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji, ki so transakcije pobiranja stalnih prihodkov iz dejavnosti, ki presegajo okvir samega nakupa in prodaje vrednostnih papirjev (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Kretztechnik, točka 20). Kot je navedeno v točki 31 te sodbe, to drži zlasti pri transakcijah, ki se opravijo v okviru

gospodarske dejavnosti trgovanja z vrednostnimi papirji zaradi posrednega ali neposrednega sodelovanja pri upravljanju družb, v katerih so bili deleži pridobljeni, ali so neposredna, trajna in nujna razširitev obdavčljive dejavnosti (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Harnas & Helm, točka 16 in navedena sodna praksa, in EDM, točka 59).

- 52 V obravnavani zadevi prodaja delnic, ki jo je izvedla družba SKF, presega okvir same prodaje vrednostnih papirjev, ker pomeni sodelovanje te družbe pri upravljanju hčerinske in nadzorovane družbe. Poleg tega se zdi, da je prodaja delnic, ki je predmet postopka v glavni stvari, tudi neposredno povezana in nujna za obdavčljivo gospodarsko dejavnost družbe SKF. Iz tega je mogoče sklepati, da je ta transakcija oproščena DDV na podlagi člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive, in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112.
- 53 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da mora biti odsvojitve delnic, kot je ta v postopku v glavni stvari, oproščena plačila DDV na podlagi člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112.

Tretje vprašanje

- 54 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je pravica do odbitka vstopnega DDV za storitve, opravljene v zvezi z odsvojitvijo delnic, v skladu s členom 17(1) in (2) Šeste direktive, kakor je bil spremenjen s členom 28f, točka 1 te direktive in členom 168 Direktive 2006/112, dana zato, ker so stroški teh storitev del splošnih stroškov davčnega zavezanca.

- 55 V uvodu je treba opozoriti, da je pravica do odbitka iz členov od 17 do 20 Šeste direktive bistven del sistema DDV in načeloma ne sme biti omejena. Izvede se takoj za vse davke, ki so bili naloženi na vstopne transakcije (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Kretztechnik, točka 33, ter sodbi z dne 13. marca 2008 v zadevi Securenta, C-437/06, ZOdl., str. I-1597, točka 24, in z dne 4. junija 2009 v zadevi SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, C-102/08, ZOdl., str. I-4629, točka 70).
- 56 Namen sistema odbitkov je namreč podjetniku v celoti olajšati breme dolgovanega ali plačanega DDV v okviru vseh njegovih gospodarskih dejavnosti. Skupni sistem DDV tako zagotavlja nevtralnost v zvezi z davčnim bremenom vseh gospodarskih dejavnosti, ne glede na njihove cilje ali rezultate, če so navedene dejavnosti načeloma same predmet DDV (glej zlasti sodbo z dne 29. aprila 2004 v zadevi Faxworld, C-137/02, Recueil, str. I-5547, točka 37, ter zgoraj navedene sodbe Investrand, točka 22; Securenta, točka 25, in SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, točka 71).
- 57 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora neposredna in takojšnja povezava med vstopno transakcijo in eno ali več izstopnih, ki dajejo pravico do odbitka, načeloma obstajati zato, da se pravica do odbitka plačanega vstopnega davka prizna davčnemu zavezancu in da se določi obseg take pravice (glej sodbo z dne 8. junija 2000 v zadevi Midland Bank, C-98/98, Recueil, str. I-4177, točka 24, ter zgoraj navedeni sodbi Abbey National, točka 26, in Investrand, točka 23). Pravica do odbitka DDV, ki je odmerjen za pridobitev blaga ali storitev, ki je vstopna transakcija, je priznana le, če so stroški za njihovo pridobitev sestavni del stroškov izstopnih obdavčljivih transakcij, za katere je priznana pravica do odbitka (glej zgoraj navedene sodbe Cibo Participations, točka 31; Kretztechnik, točka 35; Investrand, točka 23, in Securenta, točka 27).
- 58 Vseeno se pravica do odbitka prav tako prizna davčnemu zavezancu, tudi če ni neposredne in takojšnje povezave med vstopno transakcijo in eno ali več izstopnih transakcij, za katere je priznana pravica do odbitka, kadar so stroški zadevnih storitev del njenih splošnih stroškov, in so, kot taki, sestavni del cene blaga ali storitev, ki jih dobavlja. Taki stroški imajo dejansko neposredno in takojšnjo povezavo s celotno gospodarsko dejavnostjo davčnega zavezanca (glej zlasti zgoraj navedene sodbe

Midland Bank, točki 23 in 31; Abbey National, točka 35; Kretztechnik, točka 36, in Investrand, točka 24).

- 59 Nasprotno pa velja, da kadar imajo blago ali storitve, ki jih pridobi davčni zavezanec, povezavo z oproščenimi transakcijami ali ne spadajo na področje uporabe DDV, tako ni mogoče niti pobrati izstopnega davka niti odbiti vstopnega davka (glej v tem smislu sodbe z dne 30. marca 2006 v zadevi Uudenkaupungin kaupunki, C-184/04, ZOdl., str. I-3039, točka 24; z dne 14. septembra 2006 v zadevi Wollny, C-72/05, ZOdl., str. I-8297, točka 20, in z dne 12. februarja 2009 v zadevi Vereniging Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie, C-515/07, ZOdl., str. I-839, točka 28).
- 60 Iz tega je razvidno, da se pravica do odbitka določi glede na izstopne transakcije, na katere se nanašajo vstopne transakcije. Tako navedena pravica obstaja, kadar je vstopna transakcija, ki je predmet DDV, neposredno in takoj povezana z eno ali več izstopnih transakcij, ki dajejo pravico do odbitka. Če te povezave ni, je treba preveriti, ali so vstopni stroški za pridobitev blaga in storitev sestavni del splošnih stroškov, povezanih s celotno gospodarsko dejavnostjo davčnega zavezanca. V obeh primerih obstoj neposredne in takojšnje povezave pomeni, da je vstopni strošek storitev vključen v ceno posebnih izstopnih transakcij ali v ceno blaga ali storitev, ki jih v okviru svojih gospodarskih dejavnosti dobavlja davčni zavezanec.
- 61 Predložitveno sodišče v obravnavani zadevi stroške, povezane z opravljanjem storitev za družbo SKF, opisuje kot, prvič, „neposredno povezane“ s transakcijo odsvojitve delnic in, drugič, kot del splošnih stroškov, povezanih z vsemi gospodarskimi dejavnostmi družbe SKF.
- 62 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da na podlagi spisa, predloženega Sodišču, ni mogoče ugotoviti, ali imajo ti stroški v smislu sodne prakse, navedene v točkah 57 in 58 te sodbe, neposredno in takojšnjo povezavo s predvidenimi odsvojitvami delnic ali z vsemi gospodarskimi dejavnostmi družbe SKF, ker je bil po mnenju predložitvenega sodišča

namen teh transakcij zbrati sredstva za financiranje drugih dejavnosti skupine. Za ugotovitev obstoja take neposredne in takojšnje povezave je namreč treba vedeti, ali je nastale stroške mogoče vključiti v ceno delnic, ki jih namerava družba SKF odsvojiti, ali so ti le sestavni del cene proizvodov družbe SKF.

63 Vendar ker v okviru postopka na podlagi člena 234 ES Sodišče ni pristojno za presojo ali opredelitev dejanskih okoliščin, na katere se nanašajo vprašanja za predhodno odločanje, je naloga predložitvenega sodišča, da uporabi merilo neposredne in takojšnje povezave z dejanskim stanjem v postopku v glavni stvari, pri čemer mora upoštevati vse okoliščine, v katerih so bile zadevne transakcije opravljene (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Midland Bank, točka 25).

64 Da bi to sodišče dobilo ustrezen odgovor, je treba opozoriti, da je Sodišče že večkrat ugotovilo odbitnost DDV, ki se plača za svetovalne storitve, ki se uporabijo za potrebe več finančnih transakcij, ker so bile te storitve neposredno povezane z gospodarskimi dejavnostmi davčnih zavezancev (glej zlasti zgoraj navedene sodbe Midland Bank, točka 31; Abbey National, točki 35 in 36; Cibo Participations, točki 33 in 35; Kretztechnik, točka 36, in Securenta, točki 29 in 31).

65 Res je, da so izstopne transakcije, ki se nanašajo na delnice, v zadevah, v katerih so bile izdane zgoraj navedene sodbe, drugače kot pri postopku v glavni stvari zunaj področja uporabe DDV. Toda kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točkah 28 in 30 te sodbe, je glavna razlika med pravno opredelitvijo teh transakcij in tistih, ki spadajo na področje uporabe DDV, vendar so oproščene DDV, odvisna od tega, ali družba, ki je davčna zavezanica, sodeluje pri upravljanju družb, v katerih so bili deleži pridobljeni, ali ne.

66 Zavrnitev pravice do odbitka vstopnega DDV, plačanega za stroške svetovanja, ki se nanašajo na oproščeno odsvojitve delnic, zaradi sodelovanja pri upravljanju družbe, katere delnice so odsvojene, in priznanje te pravice do odbitka za take stroške, ki se

nanašajo na odsvojitev, ki je zunaj področja uporabe DDV, ker pomenijo splošne stroške davčnega zavezanca, bi vodila do različnega davčnega obravnavanja dejansko podobnih transakcij, s čimer bi bilo kršeno načelo davčne nevtralnosti.

- 67 Sodišče je v zvezi s tem presodilo, da načelo davčne nevtralnosti, ki je temeljno načelo skupnega sistema DDV, nasprotuje temu, prvič, da se podobne storitve, ki so med seboj konkurenčne, obravnavajo različno z vidika DDV (glej zlasti sodbe z dne 26. maja 2005 v zadevi Kingscrest Associates in Montecello, C-498/03, ZOdl., str. I-4427, točka 41; z dne 12. januarja 2006 v zadevi Turn- und Sportunion Waldburg, C-246/04, ZOdl., str. I-589, točka 33, in z dne 27. septembra 2007 v zadevi Teleos in drugi, C-409/04, ZOdl., str. I-7797, točka 59) in, drugič, da se gospodarski subjekti, ki opravljajo enake transakcije, glede plačila DDV obravnavajo različno (glej zlasti sodbi z dne 7. septembra 1999 v zadevi Gregg, C-216/97, Recueil, str. I-4947, točka 20, in z dne 16. septembra 2008 v zadevi Isle of Wight Council in drugi, C-288/07, ZOdl., str. I-7203, točka 42).
- 68 Iz tega je razvidno, da če se za stroške svetovanja, ki se nanašajo na odsvojitev deležev, šteje, da so del splošnih stroškov davčnega zavezanca, kadar je sama odsvojitev zunaj področja uporabe DDV, je treba enako davčno obravnavanje sprejeti, kadar je odsvojitev opredeljena kot oproščena transakcija.
- 69 Ta razlaga je podprta s ciljem skupnega sistema, uvedenega s Šesto direktivo, katerega namen je zlasti zagotoviti enako obravnavanje davčnih zavezancev (glej zlasti sodbo z dne 27. oktobra 1993 v zadevi Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf, C-281/91, Recueil, str. I-5405, točka 14). To načelo bi bilo namreč kršeno, če bi morala biti matična družba, ki upravlja skupino družb, obdavčena iz naslova stroškov, ki jih je imela v okviru prodaje delnic, ki je del njene gospodarske dejavnosti, medtem ko bi holdinška družba, ki opravlja isto transakcijo zunaj področja uporabe DDV, imela pravico do odbitka DDV, ki bremeni iste stroške, ker so ti del splošnih stroškov njene celotne gospodarske dejavnosti.

- 70 Na podlagi kakršne koli drugačne razlage bi moral gospodarski subjekt plačati stroške DDV v okviru svoje gospodarske dejavnosti, pri čemer ne bi imel možnosti do njegovega odbitka (glej v tem smislu sodbo z dne 21. marca 2000 v združenih zadevah Gabalfrisa in drugi, od C-110/98 do C-147/98, Recueil, str. I-1577, točka 45, in zgoraj navedeno sodbo Abbey National, točka 35).
- 71 Čeprav v postopku v glavni stvari ni dvoma, kot pravilno trdijo Skatteverket, švedska in nemška vlada ter vlada Združenega kraljestva, da odsvojitve delnic, ki je oproščena DDV, ne daje pravice do odbitka, vseeno velja, da je ta razlaga utemeljena le, če se ugotovi neposredna in takojšnja povezava med pridobljenimi storitvami, ki so vstopne transakcije, in oproščeno izstopno transakcijo odsvojitve delnic. Če pa, nasprotno, te povezave ni in je strošek vstopnih transakcij vključen v ceno proizvodov SKF, bi morala biti priznana odbitnost DDV, ki bremeni storitve, ki so vstopne transakcije.
- 72 Nazadnje je treba poudariti, da se pravica do odbitka plačanega vstopnega DDV prizna za storitve, ki se opravljajo v okviru finančnih transakcij, če je bil kapital, pridobljen s temi transakcijami, namenjen gospodarskim dejavnostim zainteresirane stranke. Poleg tega imajo stroški, povezani s storitvami, ki so vstopne transakcije, neposredno in takojšnjo povezavo z gospodarskimi dejavnostmi davčnega zavezanca, kadar se nanašajo izključno na izstopne gospodarske dejavnosti in so torej le sestavni del cene transakcij v zvezi z navedenimi dejavnostmi (glej zgoraj navedeno sodbo Securenta, točki 28 in 29).
- 73 Iz navedenega je razvidno, da je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je pravica do odbitka plačanega vstopnega DDV za storitve, opravljene v zvezi z odsvojitvijo delnic, v skladu s členom 17(1) in (2) Šeste direktive, kakor je bil spremenjen s členom 28f, točka 1 te direktive te direktive in členom 168 Direktive 2006/112 priznana, če obstaja neposredna in takojšnja povezava med stroški, povezanimi z vstopnimi transakcijami, in vsemi gospodarskimi dejavnostmi davčnega zavezanca. Naloga predložitvenega sodišča je, da ob upoštevanju vseh okoliščin, v katerih so opravljene transakcije iz postopka v glavni stvari, ugotovi, ali je nastale stroške mogoče vključiti v ceno prodanih delnic ali pa so le sestavni del cene transakcij v zvezi z gospodarskimi dejavnostmi davčnega zavezanca.

Četrto vprašanje

- 74 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali bi na odgovore na prejšnja vprašanja lahko vplivala okoliščina, da je bila odsvojitve delnic opravljena z več zaporednimi transakcijami.
- 75 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da pojem gospodarske dejavnosti v smislu Šeste direktive ne pomeni nujno enega samega dejanja, temveč lahko zajema več zaporednih dejanj (glej sodbi z dne 14. februarja 1985 v zadevi Rompelman, 268/83, Recueil, str. 655, točka 22, in z dne 3. marca 2005 v zadevi Fini H, C-32/03, ZOdl., str. I-1599, točka 21).
- 76 Poleg tega, kot pravilno opozarja vlada Združenega kraljestva, bi bilo različno obravnavanje objektivno podobnih transakcij v nasprotju z načeloma davčne nevtralnosti, kot je poudarjeno v točki 67 te sodbe, in pravne varnosti, ki sta del skupnega sistema DDV.
- 77 Glede načela pravne varnosti je Sodišče že večkrat poudarilo, da bi morala biti zakonodaja Skupnosti jasna in njena uporaba predvidljiva za vse, na katere se nanaša (glej zlasti sodbi z dne 22. novembra 2001 v zadevi Nizozemska proti Svetu, C-301/97, Recueil, str. I-8853, točka 43, in z dne 21. februarja 2006 v zadevi Halifax in drugi, C-255/02, ZOdl., str. I-1609, točka 72). Ta zahteva pravne varnosti se uveljavlja s posebno strogostjo, kadar gre za predpise, ki lahko vključujejo finančno breme, da bi zainteresiranim strankam omogočila natančno prepoznati obseg obveznosti, ki so jim s temi predpisi naložene (glej zgoraj navedeni sodbi Teleos in drugi, točka 48, in Isle of Wight Council in drugi, točka 47).
- 78 Iz tega je razvidno, da mora davčno obravnavanje odsvojitve delnic temeljiti na objektivnih elementih zadevne transakcije in se na njegovi podlagi ne sme delati razlik na podlagi tega, ali do teh transakcij pride enkrat ali večkrat.

79 Zato je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da na odgovore na prejšnja vprašanja ne vpliva okoliščina, da je bila odsvojitve delnic opravljena z več zaporednimi transakcijami.

Stroški

80 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člena 2(1) in 4(1) in (2) Šeste direktive Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 95/7/ES z dne 10. aprila 1995, in člena 2(1) in 9(1) Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost je treba razlagati tako, da gre za gospodarsko dejavnost, ki spada na področje uporabe navedenih direktiv, če matična družba odsvoji vse delnice hčerinske družbe, ki je v njeni stoddstotni lasti, ter preostali delež v nadzorovani družbi, ki je bila nekoč v njeni stoddstotni lasti, za kateri je opravljala storitve, ki so predmet davka na dodano vrednost. Vendar ker je ta odsvojitve delnic primerljiva s popolnim ali delnim prenosom podjetja v smislu člena 5(8) Šeste direktive 77/388, kakor je bila spremenjena z Direktivo 95/7, ali člena 19, prvi odstavek, Direktive 2006/112 in če je zadevna država članica izbrala možnost iz teh določb, ta transakcija ne pomeni gospodarske dejavnosti, ki bi bila predmet davka na dodano vrednost.

2. Odsvojitve delnic, kot je ta v postopku v glavni stvari, mora biti oproščena plačila davka na dodano vrednost na podlagi člena 13(B)(d), točka 5, Šeste direktive 77/388, kakor je bila spremenjena z Direktivo 95/7, in člena 135(1)(f) Direktive 2006/112.

3. Pravica do odbitka plačanega vstopnega davka na dodano vrednost za storitve, opravljene zaradi odsvojitve delnic, je v skladu s členom 17(1) in (2) Šeste direktive 77/388, kakor je bila spremenjena z Direktivo 95/7, in členom 168 Direktive 2006/112 priznana, če obstaja neposredna in takojšnja povezava med stroški, povezanimi z vstopnimi transakcijami, in vsemi gospodarskimi dejavnostmi davčnega zavezanca. Naloga predložitvenega sodišča je, da ob upoštevanju vseh okoliščin, v katerih so opravljene transakcije iz postopka v glavni stvari, ugotovi, ali je nastale stroške mogoče vključiti v ceno prodanih delnic ali pa so le sestavni del cene transakcij v zvezi z gospodarskimi dejavnostmi davčnega zavezanca.

4. Na odgovore na prejšnja vprašanja ne vpliva okoliščina, da je bila odsvojitve delnic opravljena z več zaporednimi transakcijami.

Podpisi